

I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản:

NGỌN LỬA TUỔI THƠ Xuân Quỳnh (1)

Đêm liên hoan, ngọn lửa sáng lên rồi
Các anh hát những bài ca chiến dịch:
“Đây Tây Bắc núi ngàn trùng tím tắp
Pháo vượt đèo trần thủ dẫm mồ hôi
Điện Biên (2) xa lửa chín rực bên đồi
Những điệu xòe rập rờn trên đồng ruộng
Đá núi gập ghềnh, đèo cao chót vót...”
Thương đôi giày rách nát các anh tôi.
Một tình thương không nói được nên lời
Của đứa trẻ gầy còm nhút nhát
Nấp sau cột lạng thăm theo tiếng hát
Cháy bao điều khao khát mãi khôn nguôi.

Đêm liên hoan ngọn lửa sáng lên rồi
Xanh tiếng hát, xanh áo màu bộ đội
Ngọn lửa xanh lá ngụy trang vẫy gọi
Tới những miền vời vợi nhớ thương xa.

Các anh đi các anh có đâu ngờ
Bài hát vẫn dạt dào như sóng vỗ
Trong mắt trẻ bao dòng sông kỳ lạ
Bao nẻo đường hoang dã, những màu mây...

Tôi gặp các anh ở khắp đó đây
Các anh trồng rau, các anh lau súng
Anh bộ đội tôi gọi trong thâm lặng
Ước ao mình được nắm dài ba lô.

Biết bao làng các anh đã đi qua
Bao thành phố, bao nhiêu trẻ nhỏ
Làm sao biết - mà các anh đâu nhớ
Đứa trẻ gầy nấp sau cột hôm nao.

Năm tháng qua tôi đã đổi thay nhiều
Các anh xưa, tóc bây giờ chắc bạc
Nhưng ngọn lửa đã bùng lên tiếng hát
Vẫn điệu kỳ trong suốt tuổi thơ tôi.

1984

(Trích *Thơ Xuân Quỳnh*, NXB Văn học, 2009, tr. 37-39)

Chú thích:

(1) Xuân Quỳnh (1942 - 1988) là một trong những nhà thơ tiêu biểu của nền thơ Việt Nam hiện đại. Sáng tác của bà bao gồm cả thơ và văn xuôi, trong đó tình yêu, hạnh phúc gia đình và trẻ em là các đề tài chiếm vị trí nổi bật. Thơ Xuân Quỳnh là tiếng lòng của một tâm hồn phụ nữ nhiều trắc ẩn, vừa hồn nhiên, tươi tắn vừa chân thành, đằm thắm và luôn da diết trong khát vọng hạnh phúc đời thường bình dị.

(2) Điện Biên: một tỉnh miền núi thuộc vùng Tây Bắc của Việt Nam.

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. Xác định nhân vật trữ tình trong văn bản trên.

Câu 2. Sự kiện lịch sử nào được nhắc đến trong những dòng thơ in đậm?

Câu 3. Chỉ ra và phân tích tác dụng của biện pháp tu từ so sánh trong hai dòng thơ:

“Các anh đi các anh có đâu ngờ
Bài hát vẫn dạt dào như sóng vỗ”.

Câu 4. Em hiểu như thế nào về nội dung câu thơ: “*Thương đôi giày rách nát các anh tôi.*”

Câu 5. Bài thơ gợi cho em suy nghĩ gì về ý nghĩa của kỉ niệm tuổi thơ trong cuộc đời mỗi người?

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm)

Viết đoạn văn nghị luận khoảng 200 chữ phân tích hình ảnh **ngọn lửa** trong văn bản ở phần Đọc hiểu.

Câu 2. (4,0 điểm)

Lịch sử là điểm tựa cho hiện tại và tương lai.

Với góc nhìn của một học sinh, em hãy viết bài văn nghị luận **đề xuất những giải pháp để lan tỏa giá trị quý báu của lịch sử dân tộc.**

— Hết —

Thí sinh không sử dụng tài liệu. Giám thị không giải thích gì thêm.

Họ và tên thí sinh: Số báo danh:

ĐÁP ÁN THAM KHẢO

Phần	Câu	
Đọc hiểu	Câu 1.	Nhân vật trữ tình: “tôi”
Đọc hiểu	Câu 2.	Sự kiện lịch sử: Chiến dịch Điện Biên Phủ
Đọc hiểu	Câu 3.	<ul style="list-style-type: none"> - Biện pháp so sánh: ví “bài hát” với tiếng “sóng vỗ”. - Tác dụng: <ul style="list-style-type: none"> + Làm cho tiếng hát, cảm xúc trở nên sinh động, giàu hình ảnh. + Gợi sự mạnh mẽ, dào dạt, lan tỏa không ngừng của những bài hát về người lính. + Thể hiện niềm xúc động, sự biết ơn và nỗi nhớ của nhân vật trữ tình đối với các anh bộ đội; khẳng định những ký ức đẹp vẫn ngân vang mãi trong tâm hồn.
Đọc hiểu	Câu 4.	<p><i>HS đọc kĩ câu thơ và đưa ra quan điểm cá nhân phù hợp.</i></p> <p>Gợi ý:</p> <p>“Đôi giày rách nát” gợi sự gian khổ, thiếu thốn, vất vả của người lính trong chiến tranh. Qua đó cho thấy sự hi sinh thầm lặng, tinh thần vượt khó của các anh vì đất nước và tình cảm trân trọng của tác giả đối với họ. Câu thơ thể hiện niềm thương yêu, cảm phục của tác giả dành cho những người lính chiến sĩ.</p>
Đọc hiểu	Câu 5.	<p><i>HS đọc kĩ văn bản, kết hợp với quan điểm, trải nghiệm cá nhân để đưa ra quan điểm phù hợp.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kỉ niệm tuổi thơ là kí ức về những sự kiện từng diễn ra trong tuổi thơ mỗi người, mang ý nghĩa vô cùng đặc biệt. - Ý nghĩa: <ul style="list-style-type: none"> + Là hành trang tinh thần nuôi dưỡng tâm hồn, giúp con người trưởng thành.

Phần	Câu	
		<ul style="list-style-type: none"> + Lưu giữ những tình cảm đẹp về gia đình, bạn bè, thầy cô, quê hương... + Tạo động lực giúp con người vượt qua khó khăn, mệt mỏi. + Giúp con người biết trân trọng quá khứ, sống biết ơn. + ...
Viết	Câu 1.	<p>1. Mở đoạn: Giới thiệu chung.</p> <p>2. Thân đoạn</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ý nghĩa tả thực – Ngọn lửa của đêm liên hoan: Ngọn lửa gọi ra không gian ấm áp, bập bùng của buổi gặp gỡ giữa bộ đội và nhân dân. Nó giúp xua tan cái lạnh, sự gian khổ và kết nối tâm hồn mọi người. - Ý nghĩa biểu tượng của “ngọn lửa”: + Tinh thần chiến đấu nhiệt huyết của người lính. + Lí tưởng cách mạng và tình yêu đất nước. + Niềm tin, khát vọng đẹp đẽ của tuổi trẻ. + Là biểu tượng của những kỉ niệm đẹp, tình người, tình quân dân và lòng biết ơn. - Đánh giá về nghệ thuật: + Hình ảnh giàu tính biểu tượng. + Sử dụng linh hoạt các biện pháp tu từ. + ... <p>3. Kết đoạn: Tổng kết vấn đề nghị luận.</p>
Viết	Câu 2.	<p>I. Mở bài: Giới thiệu vấn đề nghị luận.</p> <p>II. Thân bài</p> <p>a. Giải thích vấn đề</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lịch sử dân tộc là những sự kiện, truyền thống, thành tựu, bài học dựng nước và giữ nước của cha ông ta từ bao đời nay. - Lan tỏa giá trị lịch sử là giúp mọi người hiểu, trân trọng, gìn giữ và biết ơn, đồng thời phát huy những giá trị ấy trong cuộc sống hiện đại. <p>=> Mỗi chúng ta cần có trách nhiệm lan tỏa giá trị quý báu của lịch sử dân tộc.</p> <p>b. Phân tích, chứng minh vấn đề</p> <ul style="list-style-type: none"> * Bối cảnh hiện tại: Trong thời đại hội nhập và công nghệ số, giới trẻ có nhiều cơ hội tiếp cận tri thức nhưng cũng dễ bị cuốn vào các xu hướng giải trí, dẫn đến sự thờ ơ với lịch sử dân tộc. * Ý nghĩa của việc lan tỏa giá trị lịch sử: <ul style="list-style-type: none"> - Giúp bồi đắp lòng yêu nước, niềm tự hào dân tộc. - Giáo dục truyền thống, đạo lí “uống nước nhớ nguồn”. - Rút ra bài học cho hiện tại và định hướng tương lai. - Ngăn chặn tình trạng thờ ơ, lệch lạc nhận thức về lịch sử. * Đề xuất giải pháp: <ul style="list-style-type: none"> - Đối với học sinh: <ul style="list-style-type: none"> + Chủ động học tập, tìm hiểu lịch sử qua sách báo, phim tư liệu, bảo tàng, di tích... + Chia sẻ kiến thức lịch sử qua các kênh mạng xã hội theo cách gần gũi, sáng tạo. + Tham gia các hoạt động tri ân, đền ơn đáp nghĩa... - Đối với gia đình, nhà trường: <ul style="list-style-type: none"> + Đổi mới cách giáo dục, dạy học lịch sử sinh động, trực quan, hấp dẫn và gắn với trải nghiệm thực tế. + Tổ chức các cuộc thi, sân khấu hoá, hoạt động trải nghiệm sáng tạo về lịch sử. - Đối với xã hội:

Phần	Câu	
		+ Xây dựng phim ảnh, sách báo, chương trình hấp dẫn, đưa những giá trị văn hoá lịch sử đến gần hơn với công chúng. + Bảo tồn di tích, ứng dụng công nghệ số để quảng bá lịch sử dân tộc. ... * Dẫn chứng: HS nêu dẫn chứng phù hợp. * Phản đề: Phê phán người thờ ơ, xem nhẹ lịch sử, tiếp nhận thông tin sai lệch hoặc xuyên tạc lịch sử. * Liên hệ bản thân. III. Kết bài: Khẳng định lại vấn đề nghị luận.

LỜI GIẢI THAM KHẢO

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1. Xác định nhân vật trữ tình trong văn bản trên.

Trả lời:

Nhân vật trữ tình trong văn bản là **“tôi”** — người đang nhớ lại kỉ niệm tuổi thơ khi được nghe các anh bộ đội hát trong đêm liên hoan bên ngọn lửa.

Giải thích:

Trong bài thơ có các câu:

“Thương đôi giày rách nát các anh tôi”
“Tôi gặp các anh ở khắp đó đây”
“Vẫn diệu kỳ trong suốt tuổi thơ tôi”

Những từ ngữ ấy cho thấy nhân vật trữ tình là người trực tiếp bộc lộ cảm xúc, hồi tưởng về tuổi thơ và tình cảm dành cho các anh bộ đội.

Câu 2. Sự kiện lịch sử nào được nhắc đến trong những dòng thơ in đậm?

Trả lời:

Sự kiện lịch sử được nhắc đến là **chiến dịch Điện Biên Phủ**.

Giải thích:

Hai dòng thơ:

“Pháo vượt đèo trắn thủ đầm mò hôi
Điện Biên xa lúa chín rực bên đồi”

gợi nhắc đến hình ảnh bộ đội ta kéo pháo, vượt đèo, vượt núi trong chiến dịch Điện Biên Phủ. Đây là chiến dịch lịch sử quan trọng, làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ năm 1954.

Câu 3. Chỉ ra và phân tích tác dụng của biện pháp tu từ so sánh trong hai dòng thơ:

“Các anh đi các anh có đâu ngờ
 Bài hát vẫn dạt dào như sóng vỗ”.

Trả lời:

Biện pháp tu từ so sánh được sử dụng trong câu thơ:

“Bài hát vẫn dạt dào như sóng vỗ”.

Tác giả so sánh **bài hát** với **sóng vỗ**.

Tác dụng:

Hình ảnh so sánh này giúp người đọc cảm nhận được âm vang của bài hát chiến dịch vẫn vang vọng, dào dạt, bền bỉ trong tâm hồn nhân vật trữ tình. Bài hát không chỉ là âm thanh của một đêm liên hoan mà còn trở thành kỉ niệm sâu sắc, gắn với hình ảnh các anh bộ đội. Qua đó, câu thơ thể hiện tình cảm yêu mến, trân trọng và niềm xúc động của nhân vật trữ tình đối với các anh bộ đội và những năm tháng tuổi thơ đáng nhớ.

Câu 4. Em hiểu như thế nào về nội dung câu thơ: “Thương đôi giày rách nát các anh tôi.”

Trả lời:

Câu thơ thể hiện tình thương, sự xúc động và cảm phục của nhân vật trữ tình trước những gian khổ, thiếu thốn của các anh bộ đội.

Hình ảnh “**đôi giày rách nát**” gợi ra cuộc sống chiến đấu vất vả, hành quân qua núi cao, đèo sâu, đường xa của người lính. Các anh đã phải chịu nhiều khó khăn, hi sinh thầm lặng để bảo vệ quê hương, đất nước.

Cách gọi “**các anh tôi**” thể hiện tình cảm gần gũi, thân thương, yêu mến. Đó không chỉ là sự thương cảm của một đứa trẻ mà còn là lòng biết ơn, sự kính trọng dành cho những người lính.

Câu 5. Bài thơ gợi cho em suy nghĩ gì về ý nghĩa của kỉ niệm tuổi thơ trong cuộc đời mỗi người?

Trả lời tham khảo:

Bài thơ giúp em nhận ra rằng kỉ niệm tuổi thơ có ý nghĩa rất quan trọng trong cuộc đời mỗi người. Những kỉ niệm đẹp đẽ, trong sáng của tuổi thơ có thể trở thành nguồn sáng nâng đỡ tâm hồn con người trong suốt cuộc đời. Với nhân vật trữ tình, hình ảnh ngọn lửa, tiếng hát và các anh bộ đội đã in sâu vào kí ức, trở thành một phần không thể quên của tuổi thơ.

Kỉ niệm tuổi thơ giúp con người biết yêu thương, biết trân trọng quá khứ và sống tốt đẹp hơn trong hiện tại. Những điều tưởng như nhỏ bé khi còn thơ ấu có thể nuôi dưỡng tâm hồn, hình thành nhân cách, bồi đắp lí tưởng sống. Vì vậy, mỗi người cần biết gìn giữ những kí ức đẹp, đồng thời biết sống nhân ái, biết ơn và trân trọng những giá trị đã nuôi dưỡng tâm hồn mình.

II. VIẾT

Câu 1. Viết đoạn văn nghị luận khoảng 200 chữ phân tích hình ảnh ngọn lửa trong văn bản ở phần Đọc hiểu.

Đoạn văn tham khảo:

Trong bài thơ *Ngọn lửa tuổi thơ* của Xuân Quỳnh, hình ảnh **ngọn lửa** mang nhiều ý nghĩa sâu sắc. Trước hết, đó là ngọn lửa thực trong đêm liên hoan, soi sáng không gian gặp gỡ giữa em nhỏ và các anh bộ đội. Ngọn lửa ấy gắn với tiếng hát, màu áo lính, những câu chuyện về chiến dịch và những miền đất xa xôi của Tổ quốc. Nhưng không chỉ có ý nghĩa tả thực, ngọn lửa còn là biểu tượng cho tình yêu thương, niềm ngưỡng mộ và sự cảm phục của nhân vật trữ tình dành cho các anh bộ đội. Từ ánh lửa trong đêm liên hoan, tâm hồn đứa trẻ “gầy còm nhút nhát” được đánh thức, cháy lên bao khát vọng đẹp đẽ. Ngọn lửa còn tượng trưng cho kí ức tuổi thơ trong sáng, bền bỉ, theo nhân vật trữ tình suốt những năm tháng trưởng thành. Dù thời gian trôi qua, con người đổi thay, nhưng “ngọn lửa” ấy vẫn “điều kỳ” trong tâm hồn. Qua hình ảnh ngọn lửa, Xuân Quỳnh đã ca ngợi sức sống của kỉ niệm, của tình yêu quê hương, đất nước và lòng biết ơn đối với những người lính.

Câu 2. Viết bài văn nghị luận đề xuất những giải pháp để lan tỏa giá trị quý báu của lịch sử dân tộc.

Bài văn tham khảo:

Lịch sử là điểm tựa cho hiện tại và tương lai. Mỗi dân tộc muốn phát triển bền vững đều cần hiểu rõ cội nguồn, biết trân trọng quá khứ và tiếp nối những giá trị tốt đẹp mà cha ông để lại. Đối với học sinh hôm nay, việc lan tỏa giá trị quý báu của lịch sử dân tộc là việc làm cần thiết, góp phần bồi đắp lòng yêu nước, niềm tự hào và trách nhiệm với quê hương.

Trước hết, cần hiểu rằng lịch sử dân tộc chứa đựng những giá trị vô cùng to lớn. Đó là truyền thống yêu nước, tinh thần đoàn kết, ý chí kiên cường, bất khuất trong đấu tranh bảo vệ Tổ quốc. Lịch sử cũng lưu giữ những bài học về lòng nhân ái, tinh thần hiếu học, ý thức độc lập, tự chủ và khát vọng vươn lên của con người Việt Nam. Khi hiểu lịch sử, mỗi người sẽ biết mình là ai, đến từ đâu và cần sống như thế nào để xứng đáng với những hi sinh của các thế hệ đi trước.

Tuy nhiên, trong thực tế, vẫn còn một bộ phận học sinh chưa thực sự quan tâm đến lịch sử dân tộc. Có bạn học lịch sử chỉ để đối phó với kiểm tra, thi cử; có bạn biết nhiều về văn hóa nước ngoài nhưng lại thiếu hiểu biết về những sự kiện, nhân vật lịch sử của đất nước mình. Điều đó đặt ra yêu cầu phải có những giải pháp thiết thực để lịch sử đến gần hơn với thế hệ trẻ.

Trước hết, bản thân mỗi học sinh cần chủ động học tập và tìm hiểu lịch sử. Không nên xem lịch sử là môn học khô khan, chỉ gồm ngày tháng và sự kiện. Mỗi sự kiện lịch sử đều gắn với số phận con người, với những hi sinh, mất mát và khát vọng lớn lao của dân tộc. Học sinh có thể đọc sách lịch sử, xem phim tài liệu, tìm hiểu các nhân vật anh hùng, các di tích lịch sử ở địa phương. Khi học bằng sự yêu thích và tự giác, lịch sử sẽ trở nên gần gũi, sinh động hơn.

Bên cạnh đó, nhà trường cần đổi mới cách dạy và học lịch sử. Giáo viên có thể kết hợp kể chuyện lịch sử, sử dụng hình ảnh, phim tư liệu, bản đồ, trò chơi học tập hoặc tổ chức các buổi ngoại khóa tại bảo tàng, khu di tích. Những hoạt động trải nghiệm như chăm sóc nghĩa trang liệt sĩ, tham quan di tích lịch sử, tìm hiểu truyền thống quê hương sẽ giúp học sinh cảm nhận lịch sử bằng tình cảm chân thành chứ không chỉ bằng kiến thức sách vở.

Gia đình và xã hội cũng có vai trò quan trọng trong việc lan tỏa giá trị lịch sử. Ông bà, cha mẹ có thể kể cho con cháu nghe những câu chuyện về quê hương, về truyền thống gia đình, về những năm tháng gian khó của đất nước. Các cơ quan truyền thông cần xây dựng nhiều chương trình, bộ phim, bài viết hấp dẫn về lịch sử dân tộc. Đặc biệt, trong thời đại công nghệ số, mạng xã hội có thể trở thành phương tiện hiệu quả để lan tỏa lịch sử. Học sinh có thể chia sẻ những câu chuyện lịch sử ý nghĩa, giới thiệu di tích, làm video ngắn, infographic hoặc bài viết về các nhân vật lịch sử tiêu biểu.

Ngoài ra, cần phê phán thái độ thờ ơ, xem nhẹ lịch sử hoặc tiếp nhận thông tin lịch sử sai lệch, thiếu kiểm chứng. Lan tỏa giá trị lịch sử không có nghĩa là chỉ tự hào một cách chung chung, mà còn phải hiểu đúng,

nói đúng và hành động đúng. Mỗi học sinh cần biết bảo vệ sự thật lịch sử, trân trọng thành quả của cha ông, đồng thời biến niềm tự hào ấy thành động lực học tập, rèn luyện và cống hiến.

Lịch sử không chỉ thuộc về quá khứ mà còn soi sáng hiện tại và mở đường cho tương lai. Khi biết lan tỏa những giá trị quý báu của lịch sử dân tộc, thế hệ trẻ sẽ thêm yêu đất nước, sống có trách nhiệm và có khát vọng xây dựng quê hương ngày càng giàu đẹp. Với học sinh, bắt đầu từ việc học lịch sử bằng niềm yêu thích, biết trân trọng những hi sinh của cha ông và sống tốt mỗi ngày cũng chính là cách thiết thực để tiếp nối truyền thống dân tộc.